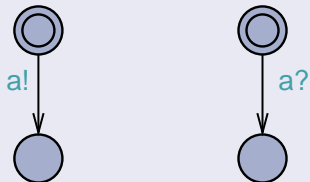

Časované automaty paralelně

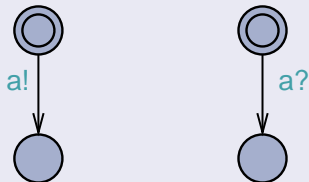

Intuice v CCS

$$(\bar{a}.Nil \mid a.Nil) \setminus \{a\}$$

Sítě časovaných automatů

Časované automaty paralelně

Intuice v CCS

$$(\bar{a}.Nil \mid a.Nil) \setminus \{a\}$$

Nechť C je množina hodin a $Chan$ množina kanálů.

Označíme $Act = N \cup \mathbb{R}^{\geq 0}$, kde

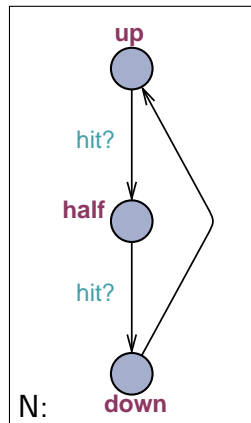
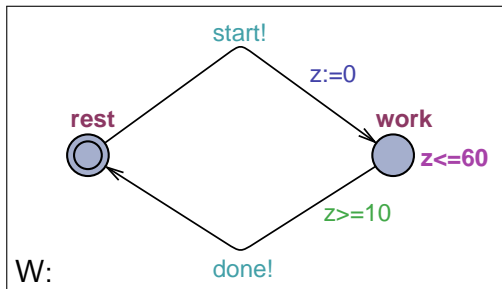
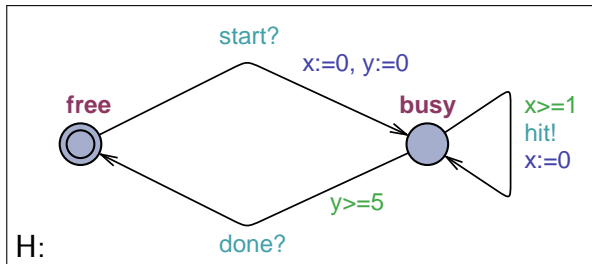
- $N = \{c! \mid c \in Chan\} \cup \{c? \mid c \in Chan\} \cup \{\tau\}$.

Nechť $A_i = (L_i, \ell_0^i, E_i, I_i)$ je časovaný automat pro $1 \leq i \leq n$.

Sítě časovaných automatů (Networks of Timed Automata)

$A = A_1 \mid A_2 \mid \dots \mid A_n$ nazýváme **sítí časovaných automatů**.

Příklad: kladivo, dělník, hřebík

TLTS generovaný sítí $A = A_1 | \dots | A_n$

$T(A) = (Proc, Act, \{\xrightarrow{a} \mid a \in Act\})$, kde

- $Proc = (L_1 \times L_2 \times \dots \times L_n) \times (C \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0})$, tj. stavy jsou tvaru $((l_1, l_2, \dots, l_n), v)$ kde l_i je lokace v A_i , $v \models l_i(l_i)$
- $Act = \{\tau\} \cup \mathbb{R}^{\geq 0}$
- \longrightarrow je definováno následovně:

$((l_1, \dots, l_i, \dots, l_n), v) \xrightarrow{\tau} ((l_1, \dots, l'_i, \dots, l_n), v')$ pokud existuje $(l_i \xrightarrow{g, \tau, r} l'_i) \in E_i$ tž. $v \models g$ a $v' = v[r]$ a $v' \models l_i(l'_i) \wedge \bigwedge_{k \neq i} l_k(l_k)$

$((l_1, \dots, l_n), v) \xrightarrow{d} ((l_1, \dots, l_n), v + d)$ pro každé $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$ tž. $v \models \bigwedge_k l_k(l_k)$ a $v + d \models \bigwedge_k l_k(l_k)$

$((l_1, \dots, l_i, \dots, l_j, \dots, l_n), v) \xrightarrow{\tau} ((l_1, \dots, l'_i, \dots, l'_j, \dots, l_n), v')$, pokud $i \neq j$ a existují $(l_i \xrightarrow{g_i, a^1, r_i} l'_i) \in E_i$ a $(l_j \xrightarrow{g_j, a^2, r_j} l'_j) \in E_j$ tž. $v \models g_i \wedge g_j$ and $v' = v[r_i \cup r_j]$ a $v' \models I_i(l'_i) \wedge I_j(l'_j) \wedge \bigwedge_{k \neq i, j} I_k(l_k)$

Fakt

Již velmi jednoduché časované automaty generují časovaný přechodový systém s nekonečně (dokonce nespočetně) mnoha dosažitelnými stavy.

Fakt

Již velmi jednoduché časované automaty generují časovaný přechodový systém s nekonečně (dokonce nespočetně) mnoha dosažitelnými stavy.

Otázka

Je nějaký přístup automatizované verifikace (jako ověřování bisimilarity, model checking nebo analýza dosažitelných stavů) vůbec možný?

Fakt

Již velmi jednoduché časované automaty generují časovaný přechodový systém s nekonečně (dokonce nespočetně) mnoha dosažitelnými stavy.

Otázka

Je nějaký přístup automatizované verifikace (jako ověřování bisimilarity, model checking nebo analýza dosažitelných stavů) vůbec možný?

Odpověď

Ano, díky využití techniky **grafu regionů** (region graph).

Klíčová myšlenka: nekonečně mnoho valuací hodin může být rozděleno do konečně mnoha tříd ekvivalence.

Nechť $v, v' : C \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0}$ jsou valuace hodin.

Nechť \sim označuje **nečasovanou bisimilaritu** časovaných přechodových systémů.

Náš cíl

Definovat **relaci ekvivalence** \equiv nad valuacemi hodin takovou, že

- 1 $v \equiv v'$ implikuje $(l, v) \sim (l, v')$ pro každou lokaci l
- 2 \equiv má jen konečně mnoho tříd ekvivalence.

Nechť $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$. Potom

- označíme $\lfloor d \rfloor$ celou část čísla d a
- označíme $\text{frac}(d)$ desetinnou část čísla d .

Každé $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$ tak můžeme psát jako $d = \lfloor d \rfloor + \text{frac}(d)$.

Například: $\lfloor 2.345 \rfloor = 2$ a $\text{frac}(2.345) = 0.345$.

Nechť $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$. Potom

- označíme $\lfloor d \rfloor$ celou část čísla d a
- označíme $\text{frac}(d)$ desetinnou část čísla d .

Každé $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$ tak můžeme psát jako $d = \lfloor d \rfloor + \text{frac}(d)$.

Například: $\lfloor 2.345 \rfloor = 2$ a $\text{frac}(2.345) = 0.345$.

Nechť A je časovaný automat a $x \in C$ jsou hodiny. Definujeme

$$c_x \in \mathbb{N}$$

jako největší konstantu, se kterou jsou hodiny x někdy porovnávány buď v podmínce přechodu nebo v invariantu v automatu A .

Ekvivalence hodin (regionů)

Relace ekvivalence na valuacích hodin

Valuace hodin v a v' jsou ekvivalentní ($v \equiv v'$) právě tehdy, když

Relace ekvivalence na valuacích hodin

Valuace hodin v a v' jsou ekvivalentní ($v \equiv v'$) právě tehdy, když

- 1 pro všechna $x \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ nebo $v'(x) \leq c_x$ máme

$$\lfloor v(x) \rfloor = \lfloor v'(x) \rfloor$$

Relace ekvivalence na valuacích hodin

Valuace hodin v a v' jsou ekvivalentní ($v \equiv v'$) právě tehdy, když

- 1 pro všechna $x \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ nebo $v'(x) \leq c_x$ máme

$$\lfloor v(x) \rfloor = \lfloor v'(x) \rfloor$$

- 2 pro všechna $x \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ máme

$$\text{frac}(v(x)) = 0 \quad \text{právě tehdy, když} \quad \text{frac}(v'(x)) = 0$$

Relace ekvivalence na valuacích hodin

Valuace hodin v a v' jsou ekvivalentní ($v \equiv v'$) právě tehdy, když

- 1 pro všechna $x \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ nebo $v'(x) \leq c_x$ máme

$$\lfloor v(x) \rfloor = \lfloor v'(x) \rfloor$$

- 2 pro všechna $x \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ máme

$$\text{frac}(v(x)) = 0 \quad \text{právě tehdy, když} \quad \text{frac}(v'(x)) = 0$$

- 3 pro všechna $x, y \in C$ taková, že $v(x) \leq c_x$ a $v(y) \leq c_y$ máme

$$\text{frac}(v(x)) \leq \text{frac}(v(y)) \quad \text{právě, když} \quad \text{frac}(v'(x)) \leq \text{frac}(v'(y))$$

Nechť v je valuace hodin. Třída ekvivalence \equiv reprezentovaná prvkem v se označuje $[v]$ a je definovaná jako $[v] = \{v' \mid v' \equiv v\}$.

Definice regionu

Pro ekvivalenci \equiv se třída $[v]$ reprezentovaná nějakou valuací hodin v nazývá **region**.

Nechť v je valuace hodin. Třída ekvivalence \equiv reprezentovaná prvkem v se označuje $[v]$ a je definovaná jako $[v] = \{v' \mid v' \equiv v\}$.

Definice regionu

Pro ekvivalenci \equiv se třída $[v]$ reprezentovaná nějakou valuací hodin v nazývá **region**.

Věta

Pro každou lokaci ℓ a každé dvě valuace v a v' ze stejného regionu ($v \equiv v'$) platí, že

$$(\ell, v) \sim (\ell, v')$$

kde \sim znamená nečasovanou bisimilaritu.

stav (ℓ, v) \rightsquigarrow **symbolicky stav**(symbolic state) $(\ell, [v])$

Pozn.: $v \equiv v'$ implikuje, že $(\ell, [v]) = (\ell, [v'])$.

Graf regionů (Region Graph)

Graf regionů časovaného automatu $A = (L, \ell_0, E, I)$ nad množinou hodin C a množinou akcí Act je (nečasovaný) ohodnocený přechodový systém $T_r(A) = (S, Act \cup \{\varepsilon\}, \{\xrightarrow{a} \mid a \in Act \cup \{\varepsilon\}\})$, kde

- stavy jsou výše uvedené **symbolické stavy** (tedy S je **konečná**)
- $(\ell, [v_1]) \xrightarrow{a} (\ell', [v_2])$ pro $a \in Act$ právě tehdy, když $(\ell, v'_1) \xrightarrow{a} (\ell', v'_2)$ pro nějaké $v'_1 \in [v_1], v'_2 \in [v_2]$
- $(\ell, [v_1]) \xrightarrow{\varepsilon} (\ell, [v_2])$ právě tehdy, když $(\ell, v'_1) \xrightarrow{d} (\ell, v'_2)$ pro nějaké $v'_1 \in [v_1], v'_2 \in [v_2]$ a $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$

Aplikace grafu regionů na dosažitelnost

Píšeme $(l, v) \longrightarrow (l', v')$, kdykoliv

- $(l, v) \xrightarrow{a} (l', v')$ pro nějaké návěští a nebo
- $(l, v) \xrightarrow{d} (l', v')$ pro nějaké $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$.

Problém dosažitelnosti pro časované automaty

Instance (vstup): Automat $A = (L, \ell_0, E, I)$ a stav (l, v) .

Otázka: Platí, že $(\ell_0, v_0) \longrightarrow^* (l, v)$?

(kde $v_0(x) = 0$ pro všechna $x \in C$)

Aplikace grafu regionů na dosažitelnost

Píšeme $(l, v) \longrightarrow (l', v')$, kdykoliv

- $(l, v) \xrightarrow{a} (l', v')$ pro nějaké návěští a nebo
- $(l, v) \xrightarrow{d} (l', v')$ pro nějaké $d \in \mathbb{R}^{\geq 0}$.

Problém dosažitelnosti pro časované automaty

Instance (vstup): Automat $A = (L, \ell_0, E, I)$ a stav (l, v) .

Otázka: Platí, že $(\ell_0, v_0) \longrightarrow^* (l, v)$?

(kde $v_0(x) = 0$ pro všechna $x \in C$)

Redukce dosažitelnosti pro časované automaty na grafy regionů

Dosažitelnost pro časované automaty je rozhodnutelná, protože

$(\ell_0, v_0) \longrightarrow^* (l, v)$ v časovaném automatu právě tehdy, když
 $(\ell_0, [v_0]) \Longrightarrow^* (l, [v])$ v jeho (konečném) grafu regionů.

Výhody

Grafy regionů poskytují přirozenou abstrakci, která umožňuje dokázat rozhodnutelnost např.

- dosažitelnosti
- časované a nečasované bisimulační ekvivalence
- nečasovanou jazykovou ekvivalenci a prázdnot jazyka.

Výhody

Grafy regionů poskytují přirozenou abstrakci, která umožňuje dokázat rozhodnutelnost např.

- dosažitelnosti
- časované a nečasované bisimulační ekvivalence
- nečasovanou jazykovou ekvivalenci a prázdnot jazyka.

Nevýhody

Grafy regionů mají příliš velké stavové prostory. Exploze počtu stavů (state space explosion) je exponenciální vzhledem k

- počtu hodin
- maximálním konstantám vyskytujícími se v podmínkách.

Zóny poskytují efektivnější reprezentaci symbolického stavového prostoru. Mnoho regionů může být popsáno jednou zónou.

Zone

Zóna (zone) je popsána rozšířenými omezeními hodin $g \in \mathcal{B}^+(C)$.

$$g ::= x \sim n \mid x - y \sim n \mid g_1 \wedge g_2$$

(tedy tzv. **diagonální omezení** $x - y \sim n$ jsou nyní povolena)

Zóny a grafy zón

Zóny poskytují efektivnější reprezentaci symbolického stavového prostoru. Mnoho regionů může být popsáno jednou zónou.

Zone

Zóna (zone) je popsána rozšířenými omezeními hodin $g \in \mathcal{B}^+(C)$.

$$g ::= x \sim n \mid x - y \sim n \mid g_1 \wedge g_2$$

(tedy tzv. **diagonální omezení** $x - y \sim n$ jsou nyní povolena)

Graf regionů

symbolický stav: $(\ell, [v])$,
kde v je valuaace hodin

Graf zón

symbolický stav: $(\ell, [g])$,
kde g je rozšířené omezení hodin

Zóny a grafy zón

Zóny poskytují efektivnější reprezentaci symbolického stavového prostoru. Mnoho regionů může být popsáno jednou zónou.

Zone

Zóna (zone) je popsána rozšířenými omezeními hodin $g \in \mathcal{B}^+(C)$.

$$g ::= x \sim n \mid x - y \sim n \mid g_1 \wedge g_2$$

(tedy tzv. **diagonální omezení** $x - y \sim n$ jsou nyní povolena)

Graf regionů

symbolický stav: $(\ell, [v])$,
kde v je valuaace hodin

Graf zón

symbolický stav: $(\ell, [g])$,
kde g je rozšířené omezení hodin

Zóna je obvykle reprezentována (a uložena v paměti) jako
DBM (Difference Bound Matrix).

Logika pro časované automaty v UPPAALu

Nechť ϕ a ψ jsou **lokální vlastnosti** (ověřitelné lokálně v daném stavu).

Např.: $(H.\text{busy} \wedge W.\text{rest} \wedge 20 \leq z \leq 30)$

UPPAAL umí testovat následující formule (podmnožina TCTL)

- $A \Box \phi$ — stále (invariantly) ϕ
- $E \Diamond \phi$ — je možné (possibly) ϕ
- $A \Diamond \phi$ — vždy nakonec (always eventually) ϕ
- $E \Box \phi$ — je možné, že pořád (potentially always) ϕ
- $\phi \text{ --- } > \psi$ — ϕ vždy vede k (always leads to) ψ (stejně, jako $A \Box (\phi \Rightarrow A \Diamond \psi)$)

Vysvětlivky:

- A a E jsou tzv. kvantifikátory cesty (path quantifiers) a
- \Box a \Diamond kvantifikují nad stavy po zvolené cestě.